

Initiatiefvoorstel referendumverordening

Datum raadsvergadering: 30 oktober

Soort voorstel: Initiatiefvoorstel

Indiener: N. Pesman

Partij: Hart voor Wassenaar

Onderwerp: Referendumverordening

Kernboodschap:

Tot 2021 kende de gemeente Wassenaar een referendumverordening. De gemeenteraad en de inwoners van Wassenaar konden via deze verordening een raadgevend referendum uitschrijven over een nog te nemen raadsbesluit. Deze verordening was gebaseerd op het format van de VNG. In 2019 is dit model geheel herzien en vernieuwd. Door middel van dit initiatiefvoorstel treedt dit model, met aanpassingen, na vaststelling en publicatie in werking in de gemeente Wassenaar.

Bijlagen:

- 1) Bijlage 1: Nieuw VNG Model Referendumverordening brief.
- 2) Bijlage 2: Model Referendumverordening VNG.
- 3) Bijlage 3: Verschillen Model VNG en Referendumverordening Wassenaar 2023.
- 4) Raadsbesluit Referendumverordening Wassenaar 2023.
- 5) Initiatiefvoorstel referendumverordening

Beslispunten:

- 1) **De referendumverordening gemeente Wassenaar 2023 vast te stellen.**

Onderwerp:

Referendumverordening Wassenaar 2023

Inleiding

De gemeenteraad vormt de volksvertegenwoordiging binnen een gemeente. Om de 4 jaar kiezen de inwoners van de gemeente een nieuwe gemeenteraad. Hoewel het vormen van de volksvertegenwoordiging hierdoor een natuurlijke taak lijkt brengt het in de praktijk toch lastige situaties met zich mee. Ieder besluit kent voor- en nadelen, voor- en tegenstanders, kanttekeningen, risico's, etc (Wat doet de gemeenteraad?, 2021).

Hierom is het van belang dat de gemeente(raadsleden) naar buiten treden om de opvattingen van de inwoners te horen en zo een belangenafweging te kunnen maken. Dit wordt bijvoorbeeld gedaan d.m.v. inwonersparticipatie. Tegelijkertijd is participatie lastig. De uitgangspunten en voorwaarden voor een goed proces zijn talrijk en ingewikkeld; de kans op teleurstelling bij inwoners is serieus aanwezig, en de juiste balans tussen participatie en de representatieve democratie is complex (Berenschot & Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2023).

Een van de mogelijke manieren om inwoners inspraak te geven is door middel van een referendum. Een referendum is een volksstemming over een bepaalde politieke kwestie (*Referendum, z.d.*). Referenda heb je in verschillende vormen en maten. Zo bestaan er bindende en niet-bindende referenda, raadgevende en raadplegende referenda etc. In mei 2015 trad de referendumverordening in Wassenaar in werking. Deze verordening stelde een onafhankelijke referendumcommissie in die werd bezet door 5 leden. In 2021 besloot de gemeenteraad de referendumverordening in te trekken en daarmee verdween de referendumcommissie (Wassenaar, 2015).

Argumenten:

1.1: Het referendum vult de verordening inwonersparticipatie gemeente Wassenaar aan.

Met de referendumverordening krijgen niet alleen de inwoners de mogelijkheid om zich uit te spreken over een te nemen besluit, maar de raad kan ook de inwoners vragen om zich uit te spreken over een te nemen besluit. De Wassenaarse bevolking kan naar de gemeente treden, en de gemeente(raad) kan naar de Wassenaarse bevolking treden. De referendumverordening zorgt dus voor participatie van buiten naar binnen, en van binnen naar buiten. Waar inwonersparticipatie met name gaat via individuen die grotere groepen vertegenwoordigen (zoals een buurtvereniging), legt een referendum de nadruk bij het individu. Het individu kan zijn/haar stem laten horen met de zekerheid dat de stem gehoord wordt, zonder dat er overeenstemming gezocht hoeft te worden in een grotere groep.

1.2: Een raadgevend referendum ondersteunt de democratie.

De referendumverordening gemeente Wassenaar 2023 gaat uit van een raadgevend referendum. Een raadgevend referendum is niet bindend. De uitkomst van een referendum wordt dus niet automatisch onderdeel van het beleid. Maar het kan de gemeenteraad ondersteunen in het maken van een juiste belangenafweging bij het stemmen van politiek en maatschappelijk gevoelige onderwerpen. Waar kiesgerechtigden in de gemeente om de 4 jaar mogen stemmen op een partij met vele standpunten, maakt een referendum het mogelijk om op individuele onderwerpen het standpunt van de inwoners te toetsen. Dit ondersteunt de democratie omdat het, vaak lastig is om het volledig eens te zijn met de standpunten van de partij waar een kiezer het mandaat aan geeft voor 4 jaar. Hiermee wordt de vertegenwoordiging van alle inwoners in Wassenaar bevorderd.

1.3: Geen opkomstdrempel is goed voor een raadgevend referendum.

Omdat een raadgevend referendum geen bindende uitkomst heeft is een opkomstdrempel niet nodig om de uitslag bekend te maken. Na de uitslag van een referendum kunnen partijen in de gemeenteraad zelf de afweging maken in hoeverre de uitslag representatief is en hun stemgedrag zal beïnvloeden. Daarnaast kan een opkomstdrempel leiden tot strategisch niet stemmen zodat de uitslag ongeldig wordt verklaard.

Beoogd effect

Met dit initiatiefvoorstel wordt de referendumverordening/referendumcommissie actief in de gemeente Wassenaar. Hiermee kan het vertrouwen in de politiek worden vergroot en krijgen inwoners meer mogelijkheden om van zich te laten horen over politiek en maatschappelijk gevoelige kwesties. De Wassenaarders krijgen een extra instrument om de politiek de juiste richting op te sturen en de raad kan gemakkelijker de mening van individuele Wassenaarders toetsen. Dit initiatief kan leiden tot een hogere betrokkenheid van de Wassenaarse inwoners bij de lokale politiek en een hogere mate van gehoord voelen.

Uitvoering: Financiën

Wanneer er een referendum wordt uitgeschreven zal het de gemeente geld kosten voor voorlichting, organisatie, debat en publiciteit. De raad stelt een budget vast voor organisatie en voorlichting van een referendum. Daarnaast stelt de raad een subsidieplafond vast ter ondersteuning van het publieke debat. Dit subsidieplafond wordt onderverdeeld in deelp plafonds. Artikel 10 en 11 van de verordening geven weer hoe subsidie wordt vastgesteld en toegekend. Ook hebben de leden en de voorzitter van de referendumcommissie recht op een vergoeding voor hun werkzaamheden.

Met vriendelijke groet,

Nicolás Pesman
Raadslid voor Hart voor Wassenaar
npesman@wassenaar.nl

Bronnen:

Wat doet de gemeenteraad? (2021, 15 april). Nederlandse Vereniging voor Raadsleden.
<https://www.raadsleden.nl/het-raadslid/wat-doet-de-gemeenteraad>

Berenschot & Vereniging van Nederlandse Gemeenten. (2023). Aan de slag met participatie. In vng.nl (Nr. 68823). VNG. https://vng.nl/sites/default/files/2023-06/aan_de_slag_met_participatie_-_handreiking_2.0.pdf

Referendum. (z.d.). Parlement.com. <https://www.parlement.com/id/vh8lnhrsk1yn/referendum>

Wassenaar. (2015, 20 mei) Referendumverordening Wassenaar 2014. Lokale wet- en regelgeving.
<https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR370422>